

NAJWYŻSZA IZBA KONTROLI
Delegatura w Zielonej Górze

LZG.410.009.02.2017
P/17/015

WYSTĄPIENIE POKONTROLNE

I. Dane identyfikacyjne kontroli

Numer i tytuł kontroli	P/17/015 – Gospodarka złożami strategicznych surowców kopalnych.
Jednostka przeprowadzająca kontrolę	Najwyższa Izba Kontroli Delegatura w Zielonej Górze.
Kontroler	Mariusz Kniat, doradca prawny, upoważnienie do kontroli nr LZG/112/2017 z dnia 14 lipca 2017 r. (dowód: akta kontroli str. 1)
Jednostka kontrolowana	Urząd Gminy w Gubinie, ul. Obrońców Pokoju 20, 66-620 Gubin (dalej <i>Urząd</i>).
Kierownik jednostki kontrolowanej	Zbigniew Barski, Wójt Gminy Gubin (dalej: <i>Wójt</i>) od dnia 14 grudnia 2010 r. Poprzednio, tj. w okresie od 20 czerwca 1990 r. do 13 grudnia 2010 r. Wójtem był Edward Aksamitowski. (dowód: akta kontroli str. 2)

II. Ocena kontrolowanej działalności

Ocena ogólna¹

W ocenie Najwyższej Izby Kontroli, organy Gminy Gubin nie wywiązały się z ustawowego obowiązku wprowadzenia do *Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego Gminy* udokumentowanych złóż węgla brunatnego. Jednocześnie Wójt skutecznie zaskarżył w Naczelnym Sądzie Administracyjnym zarządzenie zastępcze organu nadzoru w tym przedmiocie. W konsekwencji, w kluczowym dokumencie dla określenia polityki przestrzennej Gminy, nie ujawniono uznanych za strategiczne złóż węgla brunatnego w celu ich ochrony.

Niewątpliwy wpływ na zakres i sposób postępowania organów Gminy w wykonywaniu tego obowiązku miał sprzeciw społeczności lokalnej (wyrażony w ważnym referendum), wobec planowanej budowy kopalni odkrywkowej eksploatującej zlokalizowane na obszarze Gminy złoża węgla brunatnego. Zdaniem NIK, wynik referendum nie może stanowić podstawy do zaniechania realizacji obowiązków ustawowych.

W ocenie NIK, dotychczasowe zagospodarowanie obszarów występowania zasobów złóż węgla brunatnego na terenie Gminy, umożliwia potencjalne ich wykorzystanie w przyszłości. Na ww. obszarach nie są bowiem realizowane lub planowane (brak wniosków inwestorów) przedsięwzięcia uniemożliwiające lub utrudniające eksploatację tych złóż, a aktualnie prowadzona na tych gruntach gospodarka rolna i leśna, a także struktura własnościowa gruntów (w większości Skarbu Państwa) mogłaby sprzyjać inwestycjom w tym zakresie.

Należy jednak podkreślić, że ich ewentualna eksploatacja wymaga przede wszystkim porozumienia i współdziałania wszystkich organów i podmiotów zaangażowanych w to przedsięwzięcie, przy pełnym respektowaniu obowiązującego porządku prawnego i dbałości o środowisko naturalne, ale również z bezwzględnym poszanowaniem słuszych interesów społeczności lokalnej.

¹ Najwyższa Izba Kontroli stosuje 3-stopniową skalę ocen: pozytywna, pozytywna mimo stwierdzonych nieprawidłowości, negatywna. Jeżeli sformułowanie oceny ogólnej według proponowanej skali byłoby nadmiernie utrudnione, albo taka ocena nie dawałaby prawdziwego obrazu funkcjonowania kontrolowanej jednostki w zakresie objętym kontrolą, stosuje się ocenę opisową.

III. Opis ustalonego stanu faktycznego

1. Działania związane z uwzględnieniem w planowaniu przestrzennym na terenie Gminy złóż kopalin i racjonalnego gospodarowania nimi.

Opis stanu faktycznego

1.1. Gmina wiejska Gubin (dalej *Gmina*) obejmowała obszar o powierzchni 379,6 km² (w tym 32% stanowiły użytki rolne, a 57% użytki leśne) i zamieszkała była przez 7.282 osób (w 48 wsiach)².

(dowód: akta kontroli str. 3)

1.1.1. Na terenie Gminy występowały następujące udokumentowane złoża kopalin strategicznych (dla których organem wydającym koncesję jest Minister Środowiska):

- ✓ cztery złoża węgla brunatnego (*Gubin, Gubin 1, Gubin 2, Gubin-Zasieki-Brody*)³, w tym:
 - trzy złoża (*Gubin, Gubin 1, Gubin 2*) rozpoznane szczegółowo (symbol „R”) o łącznej wielkości zasobów 1.697.232 tys. ton, w tym zasoby bilansowe 1.613.500 tys. ton (brak zasobów przemysłowych). Kategorię rozpoznania B posiadały złoża o wielkości 9.652 tys. ton, kategorię C₁ – 1.091.997 tys. ton, a kategorię C₂ – 595.583 tys. ton;
 - jedno złożo (*Gubin-Zasieki-Brody*) o zasobach rozpoznanych wstępnie (symbol „P”) o łącznej wielkości zasobów 2.018.970 tys. ton – zasoby bilansowe, o kategorii rozpoznania D;
- ✓ cztery złoża ropy naftowej – kopalina główna (*Breslack-Kosarzyn, Kosarzyn –E, Kosarzyn-S, Kosarzyn-M*), przy czym w okresie objętym kontrolą (2015-2017) stan zagospodarowania tych złóż określony był symbolem „Z” – wydobywanie zostało zaniechane z powodu zawodnienia się otworów eksploatacyjnych i zaniku produkcji (stan zasobów wydobywanych – 0).

(dowód: akta kontroli str. 4-56, 59-69)

Ponadto na terenie Gminy występowały udokumentowane złoża innych kopalin (dla których organem wydającym koncesję jest marszałek województwa lub starosta): dwa złoża torfu⁴, jedno złożo kredy⁵ oraz 10 złóż kruszyw naturalnych.

(dowód: akta kontroli str. 57-58)

1.1.2. Występujące na terenie Gminy cztery złoża węgla brunatnego rozpoznane szczegółowo (*Gubin, Gubin1, Gubin2*) oraz wstępnie (*Gubin-Zasieki-Brody*) ze względu na strategiczne znaczenie dla gospodarki energetycznej kraju zaliczono do złóż o znaczeniu krajowym. Zasoby geologiczne ww. złóż zostały zatwierdzone decyzjami/zawiadomieniami Ministra Środowiska⁶, a w Urzędzie znajdowały się kopie zawiadomień/decyzji zatwierdzających dokumentację geologiczną.

(dowód: akta kontroli str. 59-69, 72-74)

² /www.polskawliczbach.pl/gmina_Gubin, w oparciu o dane GUS.

³ Ponadto na terenie Gminy znajdowała się dwa złoża (*Gubin-Brody, Chlebowo*) o zasobach prognostycznych (symbol „N”) – nieudokumentowane (bez zatwierdzonej dokumentacji geologicznej).

⁴ Żytowań oraz Żytowań RC – złoża skreślone z bilansu zasobów – symbol M (w okresie objętym kontrolą nieeksploatowane).

⁵ Łomy – złożo rozpoznane wstępnie – symbol P – 344,83 tys. ton – C₂ (w okresie objętym kontrolą nieeksploatowane).

⁶ Gubin - nr KGK-VIII.4741.9.2015AJ, Gubin1 - nr KGK-VIII.4741.8.2015AJ, Gubin2 - nr KGK-VIII.4741.7.2015AJ, Gubin-Zasieki-Brody - nr DGiKGzkz-4741/88032/26443/11/AW – według bazy danych MIDAS prowadzonej przez Państwowy Instytut Geologiczny.

Z analizy kart informacyjnych złóż węgla brunatnego, kopii zatwierdzeń/decyzji o przyjęciu dokumentacji geologicznej, dokumentu pn. „Analizy obecnego i potencjalnego wydobycia złóż kopalin o znaczeniu regionalnym, ponadregionalnym i krajowym na terenie województwa lubuskiego z 2015 r.”⁷ (dalej: *Analiza*), Planu zagospodarowania przestrzennego województwa lubuskiego⁸ (dalej: *PZPWL*), a także projektowanej zmiany PZPWL (dalej: *Projekt PZPWL*)⁹ wynika następująca charakterystyka ww. złóż strategicznych oraz ich potencjalnego wykorzystania:

- Koncepcja zagospodarowania złoża Gubin, uwzględniona została w założeniach dokumentów strategiczno-prognostycznych oraz planistycznych tj. Polityka Energetyczna Polski do 2030 roku, Koncepcja Przestrzennego Zagospodarowania Kraju 2030 oraz Strategia Energetyki Województwa Lubuskiego. Dokumenty te zawierają analizę uwarunkowań obecnej sytuacji oraz możliwości rozwoju krajowej i regionalnej gospodarki energetycznej, przy zachowaniu bezpieczeństwa energetycznego kraju.

Omawiane złoża charakteryzują się dużą zasobnością węgla, dobrą jakością i korzystnymi parametrami geologiczno-górnictwymi. Udokumentowane zasoby bilansowe omawianego kompleksu złożowego rejonu Gubina wynoszą łącznie około 4 mld Mg i stanowią kluczową rezerwę zasobową dla dalszego rozwoju górnictwa węgla brunatnego.

- Pod względem geologicznym, w rejonie Gubina występuje jedno złożo węgla brunatnego, które rozciąga się również po niemieckiej stronie Nysy Łużyckiej, gdzie jest eksploatowane. Po stronie polskiej, w 1969 roku Dodatkiem nr 1 do kompleksowej dokumentacji złoża „Gubin” w kat. B+C1+C2 udokumentowano zasoby geologiczne węgla brunatnego w czterech polach węglowych: Strzegów, Mielno-Brzozów, Sadzarzewice i Węgliny. W 2009 roku ze złoża „Gubin” zostało wydodrębniowane złożo „Gubin 1” wybrane przez inwestora do zagospodarowania. W ten sposób formalnie powstały dwa złoża: „Gubin 1” na zachodzie, głównie w polach Strzegów i Mielno - Brzozów oraz złożo „Gubin” na wschodzie, głównie w polach Węgliny i Sadzarzewice. Do eksploatacji złoża „Gubin 1” nie doszło. W 2014 roku, z inicjatywy kolejnego inwestora - PGE Gubin sp. z o.o. (obecnie PGE Górnictwo i Energetyka Konwencjonalna S.A.) z większości złoża „Gubin” i części złoża „Gubin 1” wydzielono do planowanej eksploatacji złożo „Gubin 2”. Nowe złożo „Gubin 2” udokumentowano w kat. C1 + C2. w granicach dwóch pól: Sadzarzewice i Węgliny.
- Spółka PGE Górnictwo i Energetyka Konwencjonalna S.A. prowadzi prace zmierzające do uzyskania koncesji na wydobycie węgla ze złoża „Gubin 2” ze względu na strategiczne znaczenie tego złoża, zgodnie z podstawowymi priorytetami Polityki Energetycznej Polski do 2030 r. oraz zaawansowany stan prac projektowych w stosunku do pozostałych złóż węgla brunatnego wytypowanych do potencjalnego wydobycia. Obszar, na którym udokumentowano złożo „Gubin 2” posiada charakter rolniczo-rekreacyjny. W jego granicach lasy występują głównie w części północnej, porastając tereny najsłabszych gleb typu bielcowego. Teren położony na zachód od granic złoża, w zasięgu oddziaływania planowanej inwestycji, w dużym stopniu pokryty jest lasami iglastymi i mieszanymi.
- W obszarze gminy Gubin i Brody dominuje gospodarka rolna i leśna. Stosunkowo duża powierzchnię opisywanego obszaru zajmują również nieużytki. Przeważają gleby słabsze, zaliczane do IV-VI klasy bonitacyjnej, natomiast gleby lepsze, klasy II-III,

⁷ Analiza sporządzona na zlecenie Urzędu Marszałkowskiego Województwa Lubuskiego.

⁸ Wersja obowiązująca w okresie objętym kontrolą przyjęta uchwałą Nr XXII/191/12 SEJMIKU WOJEWÓDZTWA LUBUSKIEGO z dnia 21 marca 2012 r. w sprawie uchwalenie „Zmiany Planu zagospodarowania przestrzennego Województwa Lubuskiego”.

⁹ Uchwała Nr 177/2402/17 ZARZĄDU WOJEWÓDZTWA LUBUSKIEGO z dnia 11 kwietnia 2017 r. zmieniająca uchwałę Nr 145/1921/16 z dnia 15 listopada 2016 r. w sprawie przyjęcia projektu Planu zagospodarowania przestrzennego Województwa Lubuskiego (...).

stanowią około 20 % arealu. Omawiany rejon charakteryzuje się niskim uprzemysłowieniem, brak jest zarówno większych jak i mniejszych zakładów przemysłowych. Obszar jest słabo zaludniony. Infrastruktura komunikacyjna w opisywanym rejonie jest słabo rozwinięta. W rejonie złoża oraz w jego najbliższym sąsiedztwie większość miejscowości zaopatrywana jest w wodę z wodociągów komunalnych. Tylko niewielka ich część jest skanalizowana i wyposażona w oczyszczalnie ścieków. Na obszarze tym brak jest sieci gazowej.

- Na obszarze złoża węgla brunatnego „Gubin 2” i w jego bezpośrednim otoczeniu występują różne formy ochrony przyrody. Są to obszary Natura 2000, obszary chronionego krajobrazu, rezerwaty przyrody¹⁰ oraz użytki ekologiczne. W granicach złoża „Gubin 2” znajduje się fragment obszaru sieci Natura 2000 – Jeziora Brodzkie, natomiast w bliskim sąsiedztwie w granicach projektowanego terenu górniczego, znajdują się trzy obszary Natura 2000: Mierkowskie Wydmy, położony w całości w granicach projektowanego terenu górniczego oraz Uroczyska Borów Zasieckich, leżące częściowo w granicach projektowanego terenu górniczego, a także Dąbrowy Gubińskie. Wzdłuż całej zachodniej granicy złoża, w projektowanym terenie górniczym ciągnie się szerokim pasem Obszar Chronionego Krajobrazu „Dolina Nysy Łużyckiej”. W obszarze planowanego wydobycia znajduje się również Główny Zbiornik Wód Podziemnych nr 149.
- W Projekcie PZPWL wskazano, że szansą dla rozwoju gospodarczego regionu jest perspektywa wykorzystania złóż węgla brunatnego. Najatrakcyjniejszymi złożami węgla brunatnego z punktu widzenia przyszłej eksploatacji są te tworzące kompleks złożowy w rejonie Gubina (Gubin, Gubin 1, Gubin 2). Zgodnie ze Strategią Rozwoju Województwa Lubuskiego planowana kopalnia odkrywkowa węgla brunatnego na terenie gmin Gubin i Brody (eksploatująca złożo Gubin 2) oraz planowana elektrownia wykorzystująca wydobywany węgiel jest jednym z najważniejszych przedsięwzięć gospodarczych na terenie województwa lubuskiego. Ponadto w ww. Projekcie jako jedyną inwestycją celu publicznego o znaczeniu krajowym na obszarze województwa wskazano kopalnię węgla brunatnego eksploatującą złożo Gubin 2, stanowiącą element budowy kompleksu wydobywczo-energetycznego Gubin-Brody wraz z infrastrukturą towarzyszącą.
- W zawartej w Analizie ocenie wpływu przewidywanego przedsięwzięcia polegającego na potencjalnej budowie kopalni węgla brunatnego w rejonie złożowym Gubin – Gubin 1 – Gubin - Zasieki - Brody – Lubsko na elementy środowiska wskazano, że jego realizacja:
 - negatywnie i bardzo negatywnie wpłynie na 10 spośród 12 ocenianych elementów (powierzchnia ziemi, nieodnawialne zasoby naturalne, krajobraz, jakość powietrza, ilość i jakość zasobów wodnych, obszary chronione i obszary Natura 2000, rośliny i zwierzęta – różnorodność biologiczna, dobra materialne i zabytki, klimat oraz klimat akustyczny);
 - wpływ mieszany (pozytywny i negatywny) na jeden element (ludzie),
 - pozytywnie wpłynie na jeden element (rozwój gospodarczy).

(dowód: akta kontroli str. 7-26, 59-69, 72-74)

1.1.3. W dokumentacji Urzędu znajdowały się kopie zawiadomień/decyzji dotyczące zatwierdzenia dokumentacji geologicznej wszystkich zlokalizowanych na terenie Gminy złóż kopalni strategicznych (dla których organem wydającym koncesję jest Minister Środowiska) rozpoznanych szczegółowo (symbol P) oraz wstępnie (symbol R), tj.:

1) Złożo węgla brunatnego *Gubin* (P) – aktualnie miejscowości: Sękowice, Koperno (pow. 2.054,470 ha):

¹⁰ Rezerwat Mierkowskie wydmy – ochrona ekosystemów borowych - (w obszarze planowanego wydobycia) – pow. 131 ha, Rezerwat Woskownica (częściowo w obszarze planowanego wydobycia) – ochrona torfowisk – pow. 9,53 ha, Rezerwat Dębowiec – ochrona ekosystemów leśnych i owadów – typ faunistyczny – pow. – 9,5 ha oraz Rezerwat Uroczysko Węglińskie – faunistyczny (owady) – pow. 6,8 ha.

- zawiadomienie z dnia 4 września 2009 r. o przyjęciu bez zastrzeżeń dodatku nr 1 do kompleksowej dokumentacji geologicznej złoża węgla brunatnego Gubin zatwierdzoną decyzją Prezesa Centralnego Urzędu Geologii z dnia 30 czerwca 1972 r. (zasoby bilansowe: 1.561.015 tys. ton – o kat. B, C₁, C₂, zasoby pozabilansowe 63.659 tys. ton – o kat. C₁, C₂);
- zawiadomienie z dnia 14 maja 2010 r. o przyjęciu bez zastrzeżeń dodatku nr 2 do kompleksowej dokumentacji geologicznej złoża węgla brunatnego Gubin w związku z podziałem złoża Gubin i wydzielenia z niego złoża Gubin 1 (zasoby bilansowe: 1.035.745 tys. ton – o kat. C₁, C₂, zasoby pozabilansowe 56.243 tys. ton – o kat. C₁, C₂);
- decyzja z dnia 28 stycznia 2016 r. o przyjęciu bez zastrzeżeń dodatku nr 3 do dokumentacji geologicznej złoża węgla brunatnego Gubin w związku z udokumentowaniem nowego złoża Gubin 2 obejmującego część złoża Gubin (zasoby bilansowe: 227.930 tys. ton – o kat. C₁, C₂, zasoby pozabilansowe 21.107 tys. ton – o kat. C₁, C₂);

2) Złoże węgla brunatnego Gubin 1 (P) – aktualnie miejscowości: Mielno, Strzegów, Markosice, Sadzarzewice (pow. 2.921,910 ha):

- zawiadomienie z dnia 14 maja 2010 r. o przyjęciu bez zastrzeżeń dokumentacji geologicznej złoża węgla brunatnego Gubin 1 wydzielonego z podziału złoża Gubin (zasoby bilansowe: 541.750 tys. ton – o kat. B, C₁, zasoby pozabilansowe 29.354 tys. ton – o kat. C₁);
- decyzja z dnia 28 stycznia 2016 r. o przyjęciu bez zastrzeżeń dodatku nr 1 do dokumentacji geologicznej złoża węgla brunatnego Gubin 1 w związku z udokumentowaniem nowego złoża Gubin 2 obejmującego część złoża Gubin 1 (zasoby bilansowe: 351.769 tys. ton – o kat. B, C₁, zasoby pozabilansowe 9.518 tys. ton – o kat. C₁);

3) Złoże węgla brunatnego Gubin 2 (P) – aktualnie miejscowości: Sadzarzewice, Węgliny, Sieńsk (pow. 6.555,270 ha):

- decyzja z dnia 28 stycznia 2016 r. o przyjęciu bez zastrzeżeń dokumentacji geologicznej złoża węgla brunatnego Gubin 2 w związku z wyodrębnieniem tego złoża ze złóż Gubin i Gubin 1 (zasoby bilansowe: 1.033.801 tys. ton – o kat. C₁, C₂, zasoby pozabilansowe 53.107 tys. ton – o kat. C₁, C₂);

4) Złoże węgla brunatnego Gubin-Zasieki-Brody (R) – pow. 11.270,000 ha:

- zawiadomienie z dnia 9 czerwca 2011 r. o przyjęciu bez zastrzeżeń dokumentacji geologicznej złoża węgla brunatnego Gubin-Zasieki-Brody (zasoby bilansowe: 2.018.970 tys. ton – o kat. D).

(dowód: akta kontroli str. 7-26, 59-69)

Ponadto w okresie objętym kontrolą wpłynęły do Urzędu decyzje dotyczące dokumentacji geologicznej zlokalizowanych na terenie Gminy złóż ropy naftowej (kopalina główna) – z których wydobywanie zostało zaniechane (symbol Z), tj.:

- złoża ropy naftowej Breslack-Kosarzyn w związku z zakończeniem eksploatacji (zanik produkcji) i koniecznością rozliczenia złoża;
- złoża ropy naftowej Kosarzyn – blok S i E w związku z zakończeniem eksploatacji (zanik produkcji) i koniecznością rozliczenia złoża. Zakończenie bloku Kosarzyn – S nastąpiło 30 listopada 1998 r., a bloku Kosarzyn – E nastąpiło 30 listopada 1994 r.;
- złoża ropy naftowej Kosarzyn – N w związku z zakończeniem eksploatacji (zanik produkcji) i koniecznością rozliczenia złoża;
- zatwierdzenia likwidacji Ośrodka Produkcyjnego Kosarzyn;
- wykreślenia z rejestru obszarów górniczych i zamkniętych składowisk dwutlenku węgla obszaru górniczego o nazwie Kosarzyn.

(dowód: akta kontroli str. 27-56, 70-71)

Informacje dotyczące koncesji dla złóż kopalin strategicznych (dla których organem wydającym koncesję jest Minister Środowiska) przedstawiono w pkt. 2.2. niniejszego wystąpienia.

1.2. Dokumentem z zakresu polityki przestrzennej Gminy obowiązującym w latach 2015-2017 było Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego Gminy Gubin z 2003 r.¹¹ (dalej: *Studium*) – niezaktualizowane do dnia zakończenia kontroli NIK, tj. 29 września 2017 r. W okresie objętym kontrolą (jak również w latach wcześniejszych) w Gminie nie obowiązywały (nie zostały uchwalone) miejscowe plany zagospodarowania przestrzennego (dalej: *mpzp*).

Analiza występujących na terenie Gminy złóż węgla brunatnego oraz dokumentów dotyczących planowania przestrzennego w Gminie wykazała, że w związku z brakiem aktualizacji Studium nie zawiera ono zapisów uwzględniających występowanie na obszarze Gminy udokumentowanych złóż kopalin strategicznych (zatwierdzanych dokumentacją geologiczną po dacie uchwalenia Studium – opisaną w pkt. 1.1.3 niniejszego wystąpienia), do czego zobowiązywały przepisy: art. 10 ust. 1 pkt 11 ustawy z dnia 27 marca 2003 r. o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym¹² (dalej: *upzp*), art. 95 ust. 1 oraz 208 ust. 1 ustawy z dnia 9 czerwca 2011 r. Prawo geologiczne i górnicze¹³ (dalej: *pgg*) oraz art. 72 ust. 1 pkt 1-2 ustawy z dnia 27 kwietnia 2001 r. Prawo ochrony środowiska¹⁴.

Obowiązujące Studium z 2003 r. zawiera m.in. następujące (zdezaktualizowane) zapisy dotyczące surowców strategicznych:

- złoża ropy naftowej i gazu w rejonie wsi Kosarzyn zalegają na obszarze 0,8 km² i głębokości 1.800 m. Pierwotne zasoby oceniane były na 209 tys. ton ropy naftowej i 17.000 tys. m³ gazu towarzyszącego. Złoża ropy są na wyczerpaniu i ich eksploatacja ma trwać do 2004 r.;
- złoża węgla brunatnego Gubin zalegają w czterech polach obejmujących tereny niżej wymienionych wsi (pole I – Sadrzewice, pole II – Markowice, pole III – Mielno, pole IV – Wielotów). Złoża te nie są w pełni udokumentowane i według dotychczasowych ustaleń na szczeblu wojewódzkim i krajowym – nie są przewidziane do eksploatacji.

(dowód: akta kontroli str. 75-78, 300-301)

1.2.1. W zakresie działań Gminy na rzecz zmiany (uaktualnienia) Studium ustalono m.in., że:

- pismem z dnia 31 października 2008 r. wnioskodawca - PWE Gubin Spółka z o.o. zwrócił się do ówczesnego Wójta Gminy z wnioskiem o podjęcie uchwały o przystąpieniu do sporządzenia zmiany Studium w związku z uruchomieniem procedur formalnoprawnych mających na celu rozpoczęcie eksploatacji węgla brunatnego ze złóż *Gubin* i *Gubin-Zasieki-Brody* w zakresie rozwiązań przestrzennych związanych z budową elektrowni opalanej węglem brunatnym i niezbędnymi instalacjami wraz z kopalnią odkrywkową węgla brunatnego;
- Rada Gminy w dniu 11 grudnia 2008 r. podjęła uchwałę w sprawie przystąpienia do sporządzenia zmiany Studium w zakresie wynikającym z ww. pisma wnioskodawcy;
- w dniu 20 lipca 2009 r. Gmina¹⁵ zawarła z Wykonawcą (biurem projektowym) wyłonionym w trybie przetargu nieograniczonego umowę o sporządzenie „Opracowania zmiany studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego Gminy Gubin” za wynagrodzeniem ryczałtowym w kwocie 219.600 zł. Według postanowień

¹¹ Uchwała nr IV/14/2003 Rady Gminy Gubin z dnia 5 lutego 2003 r.

¹² Dz. U. z 2017 r. poz. 1073.

¹³ Dz. U. z 2016 r. poz. 1131, ze zm.

¹⁴ Dz. U. z 2017 r. poz. 519, ze zm.

¹⁵ Reprezentowana przez ówczesnego Wójta – Edwarda Aksamitowskiego.

umowy prace zostały podzielone na cztery fazy z płatnościami przejściowymi za każdą zrealizowaną fazę¹⁶;

- w dniu 8 listopada 2009 r. odbyło się ważne referendum gminne w sprawie budowy odkrywkowej kopalni węgla brunatnego (pytanie: *Czy jesteś za powstaniem w Gminie Gubin kopalni węgla brunatnego?*), w wyniku którego większość biorących udział w referendum mieszkańców Gminy Gubin udzieliło odpowiedzi *NIE*¹⁷; analogiczne referendum (ważne) odbyło się w dniu 21 czerwca 2009 r. w sąsiadującą z Gminą Gubin – gminą Brody w wyniku którego, również większość biorących udział w referendum mieszkańców tej Gminy udzieliło odpowiedzi negatywnej (TAK – 503, NIE – 951);
- pismami z dnia 6 września 2010 r. oraz 16 grudnia 2010 r. Rzecznik Praw Obywatelskich – w związku z prowadzonym postępowaniem wyjaśniającym w sprawie skarg mieszkańców Gminy oraz jednego ze stowarzyszeń na brak działań organów Gminy (nie zastosowaniu się do wyników referendum) – zwrócił się do Wójta Gminy o respektowanie wyników referendum poprzez podjęcie działań w celu uchylecia uchwały Rady Gminy z dnia 11 grudnia 2008 r. w sprawie przystąpienia do sporządzenia zmiany Studium;
- Rada Gminy w dniu 20 stycznia 2011 r. podjęła uchwałę w sprawie uchylecia uchwały z dnia 11 grudnia 2008 r. w sprawie przystąpienia do sporządzenia zmiany Studium uzasadniając to wyrażonym w referendum sprzeciwem społeczności lokalnej wobec lokalizacji na terenie Gminy odkrywkowej kopalni węgla brunatnego. Wojewoda lubuski rozstrzygnięciem nadzorczym z dnia 28 lutego 2011 r. stwierdził nieważność ww. uchwały Rady Gminy z dnia 20 stycznia 2011 r., przy czym Wojewódzki Sąd Administracyjny w Gorzowie Wlkp. – rozpoznając skargę Gminy na rozstrzygnięcie nadzorcze wojewody – wyrokiem (prawomocnym) z dnia 26 maja 2011 r. uchylił zaskarżone rozstrzygnięcie nadzorcze¹⁸;
- pismem z dnia 11 lutego 2011 r. Wójt Gminy Gubin poinformował Wykonawcę (biuro projektowe) o podjęciu uchwały z dnia 20 stycznia 2011 r. o uchyleniu uchwały o przystąpieniu do zmiany Studium, w związku z czym odstąpił od zwartej z Wykonawcą umowy na sporządzenie dokumentacji dotyczącej zmiany Studium¹⁹. Do czasu odstąpienia od umowy Gmina wypłaciła Wykonawcy ogółem 131.760 zł za wykonanie dwóch z czterech faz²⁰ określonych w umowie;
- pismem z dnia 26 lipca 2013 r. „PGE Gubin” Sp. z o.o. skierowała do Wójta Gminy Gubin wniosek o dokonanie zmiany Studium z 2003 r. umożliwiającej wprowadzenie inwestycji celu publicznego – kopalni węgla brunatnego oraz związanych z tym

¹⁶ Faza I (przedstawienie Wójtowi koncepcji zmiany Studium do akceptacji) – 8 miesięcy od podpisania umowy (30% wartości umowy), Faza II (przekazanie Wójtowi projektu uchwały i rysunku Studium oraz opracowania ekofizjograficznego wraz z strategiczną oceną oddziaływania na środowisko – celem uzyskania opinii i uzgodnień do projektu Studium) – 8 miesięcy od zakończenia Fazy I (30% wartości umowy), Faza III (przekazanie protokołem Wójtowi kompletu dokumentacji na posiedzenie Rady Gminy) – 15 miesięcy od zakończenia Fazy II (20% wartości umowy), Faza IV (uzyskanie zgodności z prawem wydanej przez Lubuski Urząd Wojewódzki) – 5 miesięcy od zakończenia Fazy III (20% wartości umowy).

¹⁷ Spośród 2.729 ważonych głosów: liczba głosów pozytywnych „Tak” wyniosła 874, liczba głosów negatywnych „Nie” wyniosła 1.855.

¹⁸ W uzasadnieniu orzeczenia Sąd wskazał m.in., że uchwała z 11 grudnia 2008 r. o przystąpieniu do zmiany Studium w sposób zbyt szczegółowy regulowała sposób zagospodarowania złoża, a przywołana w rozstrzygnięciu nadzorczym niezgodność uchwały z 20 stycznia 2011 r. z zapisami przyjętej przez Radę Ministrów „Polityki energetycznej Polski do 2030 r.” z uwagi na przejęcie jej w drodze uchwały, a nie wymaganego przepisem art. 48 ust. 3 upzp rozporządzenia, nie ma charakteru normatywnego (prawa powszechnie obowiązującego), a jest jedynie aktem wewnętrznym niewiążącym władz Gminy Gubin.

¹⁹ Pismem z dnia 1 stycznia 2013 r. Wykonawca (biuro projektowe) na pismo Gminy z dnia 18 lutego 2013 r. w sprawie uzupełnienia projektu Studium poinformował Gminę, iż umowa z dnia 20 stycznia 2009 r. na sporządzenie zmiany Studium została rozwiązana na wniosek Gminy zgodnie z pismem z dnia 1 lutego 2011 r. i od tego dnia Wykonawca nie sporządza zmiany Studium.

²⁰ W dniu 13 kwietnia 2010 r. zapłacono Wykonawcy kwotę 65.880 zł za realizację Fazy I (przedstawienie Wójtowi koncepcji zmiany Studium do akceptacji), a w dniu 8 grudnia 2010 r. kwotę 65.880 zł za realizację Fazy II (przekazanie Wójtowi projektu uchwały i rysunku Studium oraz opracowania ekofizjograficznego wraz z strategiczną oceną oddziaływania na środowisko – celem uzyskania opinii i uzgodnień do projektu Studium). Ww. płatności zatwierdził ówczesny Wójt – Edward Aksamitowski.

inwestycji infrastrukturalnych, a także ujęcie w Studium budowy elektrowni do 3.000 MW opalanej ze złoża węgla brunatnego Gubin. Pismem z dnia 30 września 2013 r. Wójt odmówił wnioskodawcy podjęcia kroków mających na celu zmianę Studium umożliwiających wprowadzenie inwestycji objętych wnioskiem, uzasadniając to wiążącymi dla organów Gminy wynikami referendum oraz faktem podjęcia uchwały o uchyleniu uchwały w sprawie przystąpienia do zmiany Studium;

- pismami z dnia 25 marca 2015 r. PGE Górnictwo i Energetyka Konwencjonalna S.A. skierowała do Wójta Gminy Gubin dwa wnioski (odrębnie dla kopalni i dla elektrowni) o dokonanie zmiany Studium z 2003 r. w zakresie analogicznym jak określono w ww. piśmie z dnia 26 lipca 2013 r. W uzasadnieniu wniosków Spółka wskazała m.in., że planowane inwestycje są zgodne z Planem Zagospodarowania Przestrzennego Województwa Lubuskiego (ze zmianami)²¹ (dalej: PZPWL), a także ze Strategią Rozwoju Województwa Lubuskiego 2020²² (dalej: Strategia Województwa). Pismami z dnia 22 kwietnia 2015 r. Wójt odmówił uwzględnienia ww. wniosków. W uzasadnieniu odmów Wójt ponownie przywołał wyniki referendum gminnego, a ponadto wskazał, że nie ma podstaw do uznania budowy i prowadzenia elektrowni konwencjonalnej za inwestycję celu publicznego, a zapisy Strategii Województwa nie są wiążące dla Gminy. Przywołał również wyrok Naczelnego Sądu Administracyjnego z dnia 25 lutego 2015 r.²³ w sprawie ze skargi Gminy Gubin na uchwałę Sejmiku Województwa Lubuskiego w sprawie zmiany PZPWL, w którym Sąd wskazał, że (...) *W zaskarżonym planie jako inwestycje celu publicznego określono złoża węgla brunatnego "Gubin", lokalizacja Gm. Gubin, Gm. Brody. Taki ogólny sposób sformułowania ustaleń planu zagospodarowania przestrzennego województwa nie wskazuje na to, że doszło do naruszenia interesu prawnego Gminy, w szczególności nie wskazuje, że na nieruchomościach skarżącej jest planowana budowa kopalni odkrywkowej węgla brunatnego. Z treści planu województwa wynika jedynie obowiązek uwzględnienia złóż węgla brunatnego zlokalizowanych na terenie tej Gminy i zapewnienia tym strategicznym zasobom ochrony przez Gminę Gubin w dalszych procesach planistycznych.*
- aktualnie w Gminie nie są prowadzone prace nad zmianą zapisów Studium z 2003 r.

(dowód: akta kontroli str. 79-154, 306-315)

W zakresie trudności i ograniczeń we wprowadzaniu udokumentowanych złóż kopalni do Studium Wójt wyjaśnił, m.in. że: (...) *W przypadku „dobrowolnego” wprowadzenia do Studium ww. obszarów władze Gminy zostaną obwinione odpowiedzialnością przez społeczność lokalną za złamanie zasady reprezentowania jej interesów, bowiem po wykazaniu w Studium Gminy złóż kopalni na podstawie odrębnych przepisów praktycznie nie ma możliwości odmowy potencjalnemu przedsiębiorcy ich eksploatacji.*

Brak zainteresowania Rządu RP sposobem zagospodarowania złóż stwarza potencjalne zagrożenie utraty kontroli nad nimi na rzecz obcego państwa. Przykładem wątpliwości i niedomówień mogą być wymagania w zakresie ochrony złóż węgla brunatnego. Przyjęta uchwałą Rady Ministrów nr 202/2009 z dnia 10 listopada 2009r. Polityka energetyczna państwa do roku 2030 (Mon. Pol. Nr 2, poz. 11.) zakłada, że konieczne jest zabezpieczenie dostępu do zasobów strategicznych węgla, m.in. poprzez ochronę obszarów ich występowania przed dalszą zabudową niezwiązaną z energetyką i ujęcie ich w KPZK, miejscowych planach zagospodarowania przestrzennego oraz długookresowej strategii rozwoju, tyle że bezspornie wspomniany dokument nie może być traktowany jako wyraz zadań rządowych służących realizacji inwestycji celu publicznego o znaczeniu krajowym. Mógłby on co prawda stać się podstawą takich zadań, tyle że musiałoby one zostać zatwierdzone w drodze rozporządzenia Rady Ministrów, o którym mowa w art. 48 u.p.z.p. Tak się jednak nie stało. W konsekwencji wspomniana uchwała nie ma charakteru normatywnego i bezpośrednio nie wiąże gmin (ich organów). Brak podstaw, by rozwiązania KPZK traktować jako wyraz zadań rządowych, o których mowa w art. 48 u.p.z.p.. W mojej

²¹ Uchwała Sejmiku Województwa Lubuskiego Nr XXII/191/12 z dnia 21 marca 2012 r.

²² Uchwała Sejmiku Województwa Lubuskiego Nr XXXII/319/12 z dnia 19 listopada 2012 r.

²³ Sygn. II OSK 1598/13.

ocenie Państwo powinno stworzyć wykaz zadań rządowych służących realizacji inwestycji celu publicznego. Tego typu rozwiązanie oznaczałoby kontrolę ze strony Państwa nad złożami kopalni i jednocześnie stanowiłoby gwarancję dbałości o interesy swoich obywateli – Państwo gwarantem powstania inwestycji zabezpieczającym ewentualne powstałe szkody w wyniku eksploatacji złóż.

Kolejną przeszkodą jest brak regulacji prawnych zabezpieczających finansowe interesy gmin na terenie, których ujawniono ww. obszary. Ochrona złóż nie oznacza wpływów finansowych do budżetu gminy z tytułu ich eksploatacji, jedynie ograniczy możliwości rozwojowe gminy – spowoduje tak zwaną blokadę inwestycyjną.

Tworzenie niesłusznych preferencji dla sektora wydobywczego – energetycznego kosztem na przykład sektora rolnego.

W mojej ocenie to Państwo powinno wykonywać i pokrywać koszty wykonania dokumentów planistycznych dla Gmin na obszarach, na których chce wprowadzić ochronę złóż.

Czynniki typowo ekologiczne i polityka klimatyczne Unii Europejskiej.

(dowód: akta kontroli str. 306-315)

1.2.2. Działania nadzorcze wojewody w sprawie wprowadzenia obszarów złóż kopalni (z zatwierdzoną dokumentacją geologiczną) przedstawiono poniżej:

- pismem z dnia 7 stycznia 2014 r. wojewoda lubuski przypomniał wójtom/burmistrzom/prezydentom miast województwa lubuskiego o obowiązku wynikającym z pgg w zakresie wprowadzenia do studium udokumentowanych złóż kopalni (do końca 2013 r.), a także poprosił o aktualną informację o stanie realizacji tego obowiązku;
- w odpowiedzi z dnia 22 stycznia 2014 r. Wójt poinformował wojewodę, że na dzień dzisiejszy prace nad zmianą Studium nie zostały ukończone m.in. z powodu odmowy wprowadzenia poprawek przez Wykonawcę (biuro projektowe)²⁴, a także faktem obowiązywania uchwały Rady Gminy z dnia 20 stycznia 2011 r. o uchyleniu uchwały o przystąpieniu do sporządzenia zmiany Studium - wprowadzenie zmian będzie możliwe po uchwaleniu nowej uchwały o przystąpieniu do zmiany Studium;
- w dniu 19 lutego 2014 r. wojewoda lubuski wydał zarządzenie zastępcze w sprawie przystąpienia do zmiany Studium w zakresie wprowadzenia udokumentowanych złóż kopalni;
- wyrokiem z dnia 21 sierpnia 2015 r. NSA²⁵ w związku ze skargą Gminy Gubin uchylił ww. zarządzenie zastępcze wojewody.

(dowód: akta kontroli str. 155-183)

Wojewoda lubuski poinformował m.in., że:

W kontekście działań podejmowanych w celu realizacji zadań wynikających z obowiązywania przepisów art. 96 ustawy z dnia 9 czerwca 2011 r. Prawo górnicze i geologiczne (Dz.U. z 2016 r., poz. 1131 ze zm.) pragnę poinformować, że po wyroku kasacyjnym uchylającym przez Naczelny Sąd Administracyjny zarządzenie zastępcze Wojewody Lubuskiego dotyczące Gminy Gubin, dokonano ponownej analizy prawnej

²⁴ Pismem z dnia 1 stycznia 2013 r. Wykonawca (biuro projektowe) poinformował Gminę, iż umowa z dnia 20 stycznia 2009 r. na sporządzenie zmiany Studium została rozwiązana na wniosek Gminy zgodnie z pismem z dnia 1 lutego 2011 r. i od tego dnia Wykonawca nie sporządza zmiany Studium

²⁵ Sygn. Akt II OSK 1178/15. W uzasadnieniu wyroku Sąd wskazał m.in., że (...) przepis art. 208 ust. 2 Prawa geologicznego i górniczego nie może być interpretowany rozszerzająco i stanowić podstawy prawnej do wydania przez organ nadzoru zarządzenia zastępczego o przystąpieniu do zmiany studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy w celu wprowadzenia do studium obszarów udokumentowanych złóż kopalni. (...) Na podstawie art. 208 ust. 2 Prawa geologicznego i górniczego organ nadzoru ma jedynie obowiązek wprowadzenia do studium obszarów konkretnych złóż kopalni, które zostały rozpoznane i udokumentowane przez właściwe organy administracji geologicznej. Zmiana przez wojewodę studium jest dokonywana w celu formalnego ujawnienia w studium istnienia określonych złóż geologicznych na terenie gminy (zatwierdzonych wcześniej przez właściwe organy administracji geologicznej), a nie w celu zmiany polityki przestrzennej gminy.

i merytorycznej, a także działań innych organów nadzoru, dotyczących sposobu i formy wprowadzania zarządzeniem zastępczym udokumentowanych obszarów złóż kopalin do studiów uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gmin. Dostrzeżono istotne, dotychczas nierozwiązane problemy dotyczące zakresu i celowości zmiany studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gmin w formie zarządzenia zastępczego, w kontekście zarówno ochrony złóż jak i możliwości uzyskania koncesji na ich wydobywanie w oparciu o dokonane zmiany studium.

Stwierdzono, iż stanowiska Wojewodów nie są w tym zakresie jednolite. Część Wojewodów jest zdania, iż należy ujawnić udokumentowane złoża, w formie naniesienia granic, jedynie w części uwarunkowań studium bez zmiany jego kierunków. Część, jak np. Wojewoda Małopolski widzi potrzebę wprowadzenia zmian zarówno do uwarunkowań studium jak i kierunków, w formie tekstowej i graficznej lecz również tylko poprzez naniesienie granic złoża, bez zmiany przeznaczenia terenu objętego granicą złoża.

Podkreślić należy, iż naniesienie w studium gminy tylko granic złoża, nie tworzy dla niego żadnej ochrony prawnej, gdyż nie zmienia przeznaczenia terenu objętego granicą złoża lub jak to określa art. 7 ust. 2 ustawy Prawo geologiczne i górnicze nie zmienia sposobu wykorzystania nieruchomości ustalonego w studium gminy. Wniesienie w studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy granic złoża i zamieszczenie informacji tekstowej na temat złoża nie powoduje zmiany dotychczasowego przeznaczenia terenu. W tym przypadku wniosek inwestora o udzielenie koncesji na wydobywanie złoża kopaliny zostanie uzgodniony przez organ wykonawczy gminy negatywnie ze względu na brak zgodności zamierzonej działalności z przeznaczeniem określonym w studium gminy.

W świetle stosowanego w Polsce systemu ujawniania udokumentowanych złóż kopalin w studiach uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gmin przez Wojewodów, cały wysiłek organizacyjny i finansowy służy wyłącznie celom informacyjnym z pominięciem celów ochronnych i koncesyjnych. W tej sytuacji niezrozumiałe stanie się wymierzanie Wojewodzie kar w kwocie 1000 zł za każdy dzień zwłoki w wydaniu zarządzenia zastępczego wprowadzającego do studium gminy obszar udokumentowanego złoża węglowodorów, które de facto nie wywoła żadnych wymiernych skutków.

Mając to wszystko na uwadze wystąpiłem do Sekretarza Stanu w Ministerstwie Środowiska Mariusza Orion Jędryska z propozycją podjęcia działań legislacyjnych w celu dokonania niezbędnych zmian w ustawie z dnia 9 czerwca 2011 roku Prawo geologiczne i górnicze, które pozwolą rozwiązać występujące problemy dotyczące zakresu i celowości zmiany studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gmin, w kontekście zarówno ochrony złóż, możliwości uzyskania koncesji na ich wydobywanie w oparciu o dokonane zmiany studium, a także wprowadzenia definicji i zasad zagospodarowania złóż o szczególnym znaczeniu dla bezpieczeństwa energetycznego kraju.

Jestem przygotowany organizacyjnie i finansowo do realizacji ujawniania udokumentowanych złóż kopalin w studiach uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gmin Gubin i Brody w formie zarządzeń zastępczych, jednakże sądzę, że można to zrobić o wiele efektywniej i sensowniej po wprowadzeniu odpowiednich, proponowanych przeze mnie niewielkich zmian legislacyjnych w ustawie z dnia 9 czerwca 2011 r. Prawo górnicze i geologiczne (Dz.U. z 2016 r., poz. 1131 ze zm.).

(dowód: akta kontroli str. 278-294)

1.3. W zakresie działań Gminy dotyczących wniosków przedsiębiorców (inwestorów) planujących eksploatację zlokalizowanych w Gminie złóż węgla brunatnego ustalono m.in., że:

- w dniu 17 czerwca 2011 r. PWE Gubin Sp. z o.o. złożyła do Urzędu wnioski o wydanie decyzji o środowiskowych uwarunkowaniach dla przedsięwzięcia polegającego na eksploatacji odkrywkowej kopalni złoża węgla brunatnego Gubin, która jest wymagana do złożenia wniosku o wydanie koncesji na wydobywanie węgla brunatnego ze złoża

Gubin, a także wniosek o ustalenie zakresu raportu o oddziaływaniu na środowisko ww. przedsięwzięcia;

- decyzją z dnia 22 lipca 2011 r. Wójt odmówił wydania decyzji o środowiskowych uwarunkowaniach dla ww. przedsięwzięcia uzasadniając to wiążącym wynikiem referendum gminnego – sprzeciwem mieszkańców wobec budowy kopalni;
- w dniu 7 października 2011 r. po rozpoznaniu odwołania ww. spółki, Samorządowe Kolegium Odwoławcze uchyliło zaskarżoną decyzję i przekazało sprawę organowi I instancji (Wójtowi) do ponownego rozpatrzenia. W uzasadnieniu swej decyzji SKO wskazało, że wyniki referendum gminnego nie mogą stanowić podstawy do wydania decyzji odmownej, gdyż przesłanki odmowy (katalog podstaw wydania decyzji negatywnej) jest – zdefiniowanym ustawowo – katalogiem zamkniętym (nie obejmuje wyników referendum gminnego);
- w ramach ponownego rozpatrywania sprawy (postępowania wyjaśniającego) Wójt zwrócił się do Regionalnej Dyrekcji Ochrony Środowiska w Gorzowie Wlkp. (dalej RDOŚ) o stanowisko w sprawie konieczności i zakresu wydania raportu o oddziaływaniu na środowisko ww. przedsięwzięcia; w odpowiedzi RDOŚ stwierdził, że taki raport jest wymagany oraz wskazał jego niezbędne elementy. Ponadto RDOŚ wskazał, że z uwagi na możliwość znaczącego transgranicznego oddziaływania na środowisko pochodzącego z terytorium Rzeczypospolitej Polskiej na skutek realizacji planowanego przedsięwzięcia należy wszcząć postępowanie w sprawie transgranicznego oddziaływania na środowisko²⁶;
- pismem z dnia 7 maja 2012 r. wnioskodawca wycofał oba wnioski (bez uzasadnienia), w związku z czym decyzją z dnia 24 maja 2012 r. Wójt umorzył postępowanie (jako bezprzedmiotowe);
- postępowania w sprawie wydania decyzji o środowiskowych uwarunkowaniach dla przedsięwzięcia polegającego na eksploatacji odkrywkowej kopalni złoża węgla brunatnego Gubin oraz o ustaleniu zakresu raportu o oddziaływaniu na środowisko ww. przedsięwzięcia na podstawie wniosku ww. spółki z dnia 29 listopada 2012 r. prowadzi RDOŚ. Według stanu na 30 września 2017 r. – postępowania w ww. sprawach są zawieszono na wniosek inwestora²⁷.

(dowód: akta kontroli str. 184-214, 274-277)

1.4. W okresie objętym kontrolą w Gminie nie obowiązywały programy/plany/ strategie dotyczące rozwoju Gminy. Wcześniej obowiązywały:

- Strategia rozwoju Gminy Gubin na lata 2001-2010 (przyjęta uchwałą Rady Gminy z dnia 30 marca 2001 r.);
- Plan rozwoju lokalnego Gminy Gubin na lata 2004-2013 (przyjęty uchwałą Rady Gminy z dnia 30 czerwca 2004 r.).

Analiza ww. dokumentów wykazała, że w celach, działaniach strategicznych, planowanych na obszarze Gminy inwestycjach (przedsięwzięciach) nie uwzględniano lokalizacji na terenie Gminy złóż strategicznych surowców oraz ich eksploatacji (budowy kopalni, budowy elektrowni).

(dowód: akta kontroli str. 305-315)

Wójt wyjaśnił, że: *Od momentu pojawienia się zamiaru eksploatacji złóż węgla brunatnego tzn. od roku 2008 bardzo mocno zdestabilizowano sytuację rozwojową i społeczną Gminy Gubin. Wprowadzono różne formy blokad – na przykład nieformalny zakaz obrotu ziemią rolną, brak w programach wojewódzkich remontów infrastruktury drogowej itd.*

²⁶ Zgodnie z działem VI ustawy z dnia 3 października 2008 r. o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko (Dz. U. z 2016 r. poz. 353, ze zm.).

²⁷ Postanowienie RDOŚ z dnia 2 sierpnia 2016 r.

Ze względu na fakt, że społeczeństwo Gminy Gubin nie akceptuje budowy kopalni tworzenie dokumentów strategicznych nie ma najmniejszego sensu i będzie tylko generować niepotrzebne ponoszenie kosztów oraz wzniecać niezadowolone społeczne. Zwłaszcza, tych które nie mają charakteru wymagalnego jak na przykład Strategia Rozwoju Gminy na kolejne lata.

Gmina może swobodnie się rozwijać i pozyskiwać środki zewnętrzne bez tych dokumentów, bowiem jest tak dużo różnego rodzaju form wsparcia dla Gmin, że jedyną przeszkodą są możliwości Budżetu Gminy związane z koniecznością wygospodarowania wkładu własnego lub oczekiwaniem na zwrot zaangażowanych wcześniej środków finansowych od instytucji pomocowej. Środki pomocowe można pozyskiwać w oparciu o innego rodzaju wymagalne dokumenty bez konieczności opracowywania dokumentów, które będą powodowały narastanie konfliktów społecznych czy też formalno-prawnych z władzami szczebla wojewódzkiego. Uważam, że mam wraz z Radą Gminy dobrze zidentyfikowane problemy i oczekiwania mieszkańców, które jak na nasze możliwości finansowe staramy się rozwiązywać. Oczywiście, jeżeli z czasem okaże się, że na jakimś etapie wymienione dokumenty okażą się niezbędne, to z całą pewnością zostaną przygotowane.

(dowód: akta kontroli str. 306-315)

Ustalone
nieprawidłowości

W działalności kontrolowanej jednostki w przedstawionym wyżej zakresie stwierdzono następujące nieprawidłowości:

Wbrew wymogom określonym w przepisach: art. 10 ust. 1 pkt 11 *upzp*, art. 95 ust. 1 oraz 208 ust. 1 *pgg*, a także art. 72 ust. 1 pkt 2 ustawy z dnia 27 kwietnia 2001 r. Prawo ochrony środowiska do obowiązującego w Gminie Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy nie wprowadzono obszarów złóż kopalin, dla których organ administracji geologicznej przyjął dokumentację geologiczną bez zastrzeżeń (opisanych w pkt. 1.1.3. niniejszego wystąpienia).

(dowód: akta kontroli str. 59-69, 75-78, 159-160, 300-301, 306-315)

Wójt wyjaśnił, że: *Funkcję Wójta Gminy Gubin objąłem w grudniu 2010r. w tym czasie były prowadzone prace nad Studium Gminy, których głównym celem było wpisanie kopalni węgla brunatnego. Mój wybór był poprzedzony sprzeciwem społecznym ludzi opowiadających się przeciw budowie kopalni odkrywkowej. To z inicjatywy społeczności lokalnej doszło w dniu 8 listopada 2009r. do przeprowadzenia referendum lokalnego, w którym mieszkańcy Gminy wypowiedzieli się przeciwko budowie kopalni (frekwencja 47,41%, głosów przeciw budowie kopalni 67%). Ten wynik miał istotne znaczenie i wpływ na wynik wyborów samorządowych zarówno w rok 2010 jak i w roku 2014, bowiem w obu przypadkach byłem jedynym kandydatem jasno wyrażającym swoje stanowisko względem planów budowy kopalni na terenie Gminy Gubin i jednoznacznie identyfikowałem się z tą częścią społeczeństwa, która jest przeciw. Dlatego pełniąc funkcję z wyboru jaką jest funkcja Wójta Gminy nie mogę podejmować działań, które są sprzeczne z oczekiwaniami moich wyborców i mogą oznaczać zaprzeczenie tego, co deklarowałem w swojej kampanii wyborczej. Ponadto uważam, że:*

- Państwo ma wystarczająco dużo mechanizmów do tego aby samodzielnie wprowadzić ochronę strategicznych złóż kopalnianych biorąc przy tym pełną odpowiedzialność za ewentualne powstałe przy tym sprzeciwy społeczne,
- w mojej ocenie Państwo oczekując od władz samorządowych na poziomie gmin realizacji uchwalonych i wprowadzonych przez siebie przepisów oraz programów dotyczących wprowadzenia do Studium ochrony złóż nie uwzględnia problemu ewentualnych odszkodowań z tytułu obniżenia wartości nieruchomości,
- brak jest ustalenia poziomu odszkodowań dla gmin na których terenie stwierdzono występowanie złóż kopalin podlegających ochronie – ochrona złóż przed zabudową infrastrukturą niezwiązaną z przemysłem wydobywczym czy energetycznym może trwać latami powodując degradację chronionych terenów i blokując rozwój społeczno-gospodarczy gmin,

- *tak rozumiane pojęcie ochrony złóż kopalin wprowadza moim zdaniem niestuszne różnicowanie podmiotów gospodarczych – bo niby dlaczego przemysł wydobywczy i energetyczny uzyskuje wsparcie kosztem np. sektora związanego z rolnictwem czy leśnictwem.*

(dowód: akta kontroli str. 306-315)

Ocena cząstkowa

W ocenie Najwyższej Izby Kontroli, organy Gminy pozostają w zwłoce w zakresie realizacji ustawowego obowiązku wprowadzenia do *Studium* udokumentowanych złóż kopalin strategicznych (węгля brunatnego). Jednocześnie Wójt skutecznie zaskarżył zarządzenie zastępcze organu nadzoru w przedmiocie zmiany *Studium*, które w związku z tym nie wywołało skutków prawnych. W konsekwencji, w kluczowym dokumencie dla określenia polityki przestrzennej Gminy, nie ujawniono lokalizacji uznanych za strategiczne nieeksploatowanych złóż węгля brunatnego w celu ich ochrony.

Niewątpliwy wpływ na zakres i sposób postępowania organów Gminy w wykonywaniu tego obowiązku miał sprzeciw społeczności lokalnej wobec planowanej budowy kopalni odkrywkowej eksploatującej zlokalizowane na obszarze Gminy złoża węгля brunatnego, którego wyrazem był przede wszystkim wynik ważnego referendum gminnego. Zdaniem NIK, wynik referendum, aczkolwiek wskazujący na brak poparcia większości mieszkańców dla realizacji ww. przedsięwzięcia, nie może stanowić podstawy do zaniechania realizacji obowiązku ujawnienia w *Studium* obszarów występowania na terenie Gminy nieeksploatowanych złóż kopalin.

2. Działania związane z zagospodarowaniem obszarów występowania zasobów złóż kopalin.

Opis stanu faktycznego

2.1. Stan zagospodarowania terenów w obrębie złóż strategicznych (opisanych w pkt. 1.1.3 niniejszego wystąpienia) nie zmienił się znacząco w stosunku do roku 2003, w którym zostało przyjęte aktualnie obowiązujące *Studium* (użytki rolne, lasy). W tym okresie na terenach występowania złóż *Gubin*, *Gubin 1*, *Gubin 2* oraz *Gubin-Zasieki-Brody* nie pojawił się żaden znaczący inwestor.

Nowe (prowadzone przez Gminę *Gubin*) inwestycje sprowadzały się do budowy infrastruktury w postaci sieci wodociagowych lub wymiany sieci już istniejących. Do najnowszych inwestycji infrastrukturalnych należy budowa niewielkiego odcinka (ok. 1,5 km) sieci wodociagowej do kolonii 6 budynków w m-ci Kozów oraz wymiana starej zdekapitalizowanej sieci wodociagowej w miejscowości Mielno.

Ponadto na terenie południowej części gminy (w obrębie złóż kopalin) prowadzone są na niewielką skalę inwestycje osób fizycznych (mieszkańców gminy). Dotyczy to w szczególności budownictwa mieszkalnego oraz niewielkich inwestycji w budynki gospodarcze.

Analiza struktury własności gruntów w Gminie *Gubin* przedstawia się następująco: grunty Skarbu Państwa – 73,72% (w tym m.in. w zarządzie PGL Lasy Państwowe 60,62%, Zasób Własności Rolnej SP – 9,88%, w trwałym zarządzie państwowych jednostek organizacyjnych -1,17%), grunty osób fizycznych – 21,74% (w tym: wchodzące w skład gospodarstw rolnych – 19,69%), grunty SP przekazane w użytkowanie wieczyste – 0,23 %, grunty Gminy lub związków międzygminnych – 2,72%. Pozostałe 1,59 % stanowią grunty różne – m.in.: grunty powiatu, grunty województwa, grunty spółek prawa handlowego.

(dowód: akta kontroli str. 76-78, 215-229, 298-301)

2.1.1. Według informacji Wójta *Brodów* (na obszarze gminy wiejskiej *Brody* występuje część złóż: *Gubin*, *Gubin 1*, *Gubin 2*, *Gubin-Zasieki-Brody*) „(...) złoża węгля brunatnego, zlokalizowane na obszarze gminy *Brody* nie zostały uwzględnione w planowaniu przestrzennym. Nie uwzględniono ich w *studium* i mpzp, nie określono przeznaczenia tych złóż, nie wprowadzono ograniczenia możliwości eksploatacji. Wprawdzie na wniosek PWE *Gubin sp. z o.o.* Rada Gminy *Brody* uchwałą Nr XXIII/154/08 z dnia 29 grudnia 2008 r. przystąpiła do zmiany *studium* w zakresie rozwiązań przestrzennych związanych z budową

kopalni odkrywkowej, jednak w rezultacie referendum przeprowadzonego w dniu 21 czerwca 2009 r., w którym większość mieszkańców opowiedziała się przeciwko planom budowy kopalni odkrywkowej, Rada Gminy podjęła uchwałę Nr XXXIV/23/09 z dnia 20 listopada 2009 r. uchylającą uchwałę Nr XXIII/154/08 z dnia 29 grudnia 2008 r.”.

Dodatkowo Wójt Brodów poinformował, że „(...) obecnie faktyczne zagospodarowanie obszarów występowania złóż polega na kontynuowaniu ich dotychczasowego przeznaczenia – gospodarka rolna i leśna.”.

(dowód: akta kontroli str. 295-297)

2.1.2. W okresie objętym kontrolą (oraz w okresie wcześniejszym) do Urzędu nie wpłynęły wnioski inwestorów o wydanie decyzji o ustalenie lokalizacji inwestycji celu publicznego oraz o ustalenie warunków zabudowy i zagospodarowania terenu dla przedsięwzięć związanych z eksploatacją złóż.

Informację o wnioskach potencjalnych inwestorów dotyczących zmiany Studium lub wydania decyzji o środowiskowych uwarunkowaniach, a także o ustaleniu zakresu raportu o oddziaływaniu na środowisku dla takich przedsięwzięć (budowa kopalni, budowa elektrowni) przedstawiono w pkt. 1.2.1. oraz 1.3. niniejszego wystąpienia.

Analiza dokumentacji Urzędu w zakresie wydawanych przez Wójta innych (niezwiązanych z eksploatacją złóż) decyzji o ustaleniu lokalizacji inwestycji celu publicznego (osiem decyzji) oraz decyzji o ustaleniu warunków zabudowy i zagospodarowania terenu (43 decyzje) na obszarach występowania udokumentowanych złóż kopalni strategicznych (w latach 2012-2017 I połowa) wykazała, że dotyczyły one przede wszystkim niewielkich inwestycji infrastrukturalnych (utwardzenia drogi, odcinka sieci kanalizacyjnej, biologicznych przydomowych oczyszczalni ścieków), a także budowy, rozbudowy lub zmiany sposobu użytkowania budynków mieszkalnych lub gospodarczych.

(dowód: akta kontroli str. 215-229, 295-299, 302)

2.1.3. W zakresie prowadzonego w Gminie dialogu społecznego dotyczącego sposobu zagospodarowania złóż ustalono m.in., że:

- w roku 2009 na terenie gmin Gubin i Brody odbyły się referenda, w których mieszkańcy wyrazili negatywny stosunek do planów eksploatacji złóż węgla brunatnego i utworzenia kopalni oraz elektrowni zasilanej węglem.

Wójt Gubina poinformował również, że:

- należy podkreślić iż równie negatywne stanowisko w stosunku do eksploatacji złóż węglowych mają mieszkańcy przygranicznych terenów po stronie niemieckiej.
- po referendach gminy Gubin i Brody nie prowadziły szczególnie intensywnych działań w kierunku konsultacji społecznych lub promocji postaw wobec kopalni. Działania takie podejmowane były w latach ubiegłych przez spółkę energetyczną PGE Gubin. Należały do nich kilkukrotne spotkania z mieszkańcami w zainteresowanych miejscowościach oraz organizacja kilku wyjazdów dla mieszkańców oraz radnych gminy Gubin do eksploatowanych kopalni w Koninie i Bełchatowie;
- powstały na terenie gmin ruch społeczny przeciwko kopalni również organizował spotkania z mieszkańcami, w których często uczestniczyły obie strony – zarówno zwolennicy jak i przeciwnicy budowy kopalni. W spotkaniach takich w kilku przypadkach brały udział organizacje społeczne jak Greenpeace oraz organizacje społeczne działające po stronie niemieckiej;
- w sierpniu 2014 r. z inicjatywy organizacji STOP ODKRYWCE oraz Greenpeace Polska został zorganizowany protest mieszkańców obu gmin, a także gmin niemieckich sąsiadujących z gminą Gubin i Brody przeciwko budowie kopalni. W trakcie protestu został utworzony łańcuch ludzi po obu stronach granicy. Protest zgromadził kilka tysięcy ludzi z Niemiec i Polski ale także innych krajów Europy. Gminy Gubin oraz Brody starały się nie podejmować działań w kierunku dialogu pozostawiając to w dużej części stronom sporu. Wynikało to również stąd, że w przypadku wykazania aktywności gmin w tym

- kierunku spotykały się one z zarzutami (szczególnie strony zwolenników budowy kopalni) o braku bezstronności i wpływanie z pozycji urzędów na nastroje mieszkańców;
- z uwagi na wyniki referendum oraz silne protesty społeczności lokalnej władze i rada gminy Gubin nie promowały pomysłów eksploatacji złóż węgla.

(dowód: akta kontroli str. 98-103, 304)

Jako przyczyny braku zgody mieszkańców na budowę w Gminie Gubin kopalni węgla brunatnego i ewentualnych działań na rzecz zmiany postawy mieszkańców w tym zakresie Wójt wskazał m.in.: brak jasnych deklaracji w sprawie budowy elektrowni i związane z tym ryzyko budowy samej kopalni i dostarczania węgla do pobliskiej elektrowni w Niemczech, a także brak wiążących decyzji PGE oraz Rządu RP i szum medialny w kwestii kompleksu energetycznego Gubin-Brody.

Ponadto Wójt wyjaśnił, że: (...) *Biorąc pod uwagę całokształt działań, z którymi lokalna społeczność miała przez ostatnie kilka lat do czynienia, w możliwość powstanie pod Gubinem - kompleksu energetycznego na miarę Bełchatowa - wierzą już tylko nieliczni.*

Nie wiem, jakie działania mogłyby zmienić nastawienie mieszkańców sprzeciwiających się kopalni odkrywkowej.

(dowód: akta kontroli str. 306-315)

2.1.4. Stan i sposób aktualnego zagospodarowania obszarów z udokumentowanymi złóżami kopalin strategicznych (węgla brunatnego) nie uniemożliwia potencjalnego wykorzystania tych złóż w przyszłości. Na ww. obszarach nie są bowiem realizowane lub planowane (brak wniosków inwestorów) przedsięwzięcia uniemożliwiające lub utrudniające eksploatację tych złóż, a aktualnie prowadzona na tych gruntach gospodarka rolna i leśna, a także struktura własnościowa gruntów (w większości Skarbu Państwa) mogłaby sprzyjać inwestycjom w tym zakresie.

Wójt Gubina wyjaśnił, że *Gmina Gubin jest gminą o stosunkowo słabo rozwiniętej infrastrukturze gospodarczej. W znacznym stopniu jest gminą o charakterze rolniczym, co nie uniemożliwia wykorzystania złóż ale także jest jednocześnie pewnym utrudnieniem. Dla dużej części mieszkańców gminy rolnictwo i uprawa ziemi stanowi podstawowe źródło dochodu. Możliwość przekwalifikowania się rolników w kierunku innej aktywności zawodowej jest bardzo mało prawdopodobna z uwagi na wiek mieszkańców jak również na brak innej oferty zatrudnienia na terenie gminy. W związku z powyższym w przypadku podjęcia decyzji o eksploatacji złóż węgla brunatnego należałoby podjąć dyskusję nad konkretnymi rozwiązaniami zabezpieczającymi interes mieszkańców, którzy straciliby źródło utrzymania. Trudno jest także na dzień dzisiejszy ocenić jak dużego obszaru i jak dużej liczby ludzi dotknęłyby negatywne skutki uruchomienia eksploatacji złóż. Oprócz kwestii gruntowych w grę wchodzi również budynki mieszkalne, które ulegną likwidacji lub zamieszkanie w nich z uwagi na sąsiedztwo kopalni stanie się zbyt uciążliwe i zagrażające zdrowiu.*

Przed zapadnięciem decyzji o eksploatacji należałoby przeprowadzić rzetelny rachunek kosztów jakie należałoby ponieść w związku z działaniami odszkodowawczymi, a w szczególności precyzyjnie określić ich zakres. W przypadku mieszkańców proste przeliczenie wartości gruntów oraz majątku nieruchomego (budynki) nie zabezpieczy ich przed katastrofalnymi skutkami na przyszłość. Odszkodowanie będzie tylko chwilową rekompensatą nie dającą rozwiązania na przyszłość. Rekompensaty powinny zapewnić kupno ziemi w innym rejonie powiatu lub województwa oraz zrekompensować koszty zmiany miejsca zamieszkania a więc koszt zakupu działek budowlanych i budowy budynków mieszkalnych i gospodarczych.

(dowód: akta kontroli str. 215-229, 295-299, 302)

2.2. W dokumentacji Urzędu znajdowały się następujące koncesje dla złóż kopalin strategicznych (dla których organem wydającym koncesję jest Minister Środowiska):

- koncesja Nr 39/2008/p z dnia 22 sierpnia 2008 r. na rozpoznawanie złóż węgla brunatnego „Gubin” (aktualnie: Gubin, Gubin1, Gubin2) i „Gubin-Zasieki-Brody” na terenie Gminy Gubin dla Kopalni Węgla Brunatnego Konin w Kleczewie S.A.²⁸ (obowiązywała do 30 czerwca 2012 r.);
- koncesja Nr 5/2015/p z dnia 20 lipca 2015 r. na poszukiwanie złoża rud miedziowo-polimetalicznych na obszarze dziewięciu gmin (w tym Gminy Gubin) z powiatu krośnieńskiego i żarskiego dla Amarante Investments Sp. z o.o. (na okres 6 lat);
- koncesja Nr 25/99/p z dnia 22 września 1999 r. na poszukiwanie i rozpoznawanie złóż ropy naftowej i gazu ziemnego na obszarze sześciu gmin (w tym Gminy Gubin) z powiatu krośnieńskiego dla Polskiego Górnictwa Naftowego i Gazownictwa S.A. (do 30 czerwca 2018 r.);
- koncesja Nr 173/94 z dnia 27 sierpnia 1994 r. na wydobywanie ropy naftowej ze złoża *Breslack-Kosarzyn* i *Kosarzyn* położonych na terenie Gminy Gubin dla Polskiego Górnictwa Naftowego i Gazownictwa S.A. (decyzją z dnia 7 lipca 2016 r. Minister Środowiska stwierdził wygaśnięcie koncesji).
- koncesja Nr 5/97 z dnia 4 kwietnia 1997 r. na wydobywanie ropy naftowej ze złoża *Kosarzyn N* położonego na terenie Gminy Gubin dla Polskiego Górnictwa Naftowego i Gazownictwa S.A. (na okres 20 lat).

(dowód: akta kontroli str. 230-273, 303)

W okresie objętym kontrolą Wójt Gminy opiniował jedną koncesję, tj. postanowieniem z dnia 9 kwietnia 2015 r. pozytywnie zaopiniował ww. koncesję dla Amarante Investments sp. z o.o. na poszukiwanie złoża rud miedziowo-polimetalicznych na obszarze Gminy. W Urzędzie nie określono odrębnych procedur dla opiniowania i uzgadniania wniosków o koncesję, a postępowanie w tym zakresie prowadzono na podstawie ogólnych przepisów prawa powszechnie obowiązującego.

(dowód: akta kontroli str. 249-250, 303)

Ustalone
nieprawidłowości

W działalności kontrolowanej jednostki w przedstawionym wyżej zakresie nie stwierdzono nieprawidłowości.

Ocena cząstkowa

W ocenie NIK, dotychczasowe zagospodarowanie obszarów występowania zasobów złóż węgla brunatnego na terenie Gminy, nie uniemożliwia potencjalnego ich wykorzystania w przyszłości. Na ww. obszarach nie są bowiem realizowane lub planowane (brak wniosków inwestorów) przedsięwzięcia uniemożliwiające lub utrudniające eksploatację tych złóż, a aktualnie prowadzona na tych gruntach gospodarka rolna i leśna, a także struktura własnościowa gruntów (w większości Skarbu Państwa) mogłaby sprzyjać inwestycjom w tym zakresie.

Należy jednak podkreślić, że ich ewentualna eksploatacja wymaga przede wszystkim porozumienia i współdziałania wszystkich organów i podmiotów zaangażowanych w to przedsięwzięcie, przy pełnym respektowaniu obowiązującego porządku prawnego i dbałości o środowisko naturalne, ale również z bezwzględnym poszanowaniem słusznych interesów społeczności lokalnej.

IV. Wniosek

Wniosek pokontrolny

Przedstawiając powyższe oceny wynikające z ustaleń kontroli, Najwyższa Izba Kontroli, na podstawie art. 53 ust. 1 pkt 5 ustawy z dnia 23 grudnia 1994 r. o Najwyższej Izbie Kontroli²⁹, wnosi o wprowadzenie wszystkich udokumentowanych obszarów złóż węgla brunatnego, dla których dokumentacja geologiczna została przyjęta bez zastrzeżeń) do Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego Gminy w celu zapewnienia ich ochrony.

²⁸ Decyzją z dnia 26 lutego 2010 r. koncesja została przeniesiona na PWE GUBIN Sp. z o.o.

²⁹ Dz. U. z 2017 r. poz. 524.

V. Pozostałe informacje i pouczenia

Prawo zgłoszenia
zastrzeżeń

Wystąpienie pokontrolne zostało sporządzone w dwóch egzemplarzach; jeden dla kierownika jednostki kontrolowanej, drugi do akt kontroli.

Zgodnie z art. 54 ustawy o NIK kierownikowi jednostki kontrolowanej przysługuje prawo zgłoszenia na piśmie umotywowanych zastrzeżeń do wystąpienia pokontrolnego, w terminie 21 dni od dnia jego przekazania. Zastrzeżenia zgłasza się do dyrektora Delegatury NIK w Zielonej Górze.

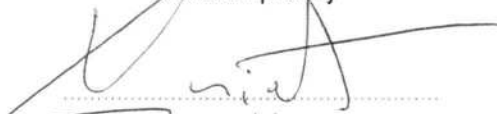
Obowiązek
poinformowania
NIK o sposobie
wykonania wniosku

Zgodnie z art. 62 ustawy o NIK proszę o poinformowanie Najwyższej Izby Kontroli, w terminie 30 dni od otrzymania wystąpienia pokontrolnego, o sposobie wykonania wniosku pokontrolnego oraz o podjętych działaniach lub przyczynach niepodjęcia tych działań.

W przypadku wniesienia zastrzeżeń do wystąpienia pokontrolnego, termin przedstawienia informacji liczy się od dnia otrzymania uchwały o oddaleniu zastrzeżeń w całości lub zmienionego wystąpienia pokontrolnego.

Zielona Góra, dnia 22 września 2017 r.

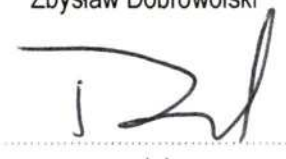
Kontroler:
Mariusz Kniat
doradca prawny

.....
podpis

Najwyższa Izba Kontroli
Delegatura w Zielonej Górze

Dyrektor
Zbysław Dobrowolski

.....
podpis